

Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistyksen lausunto Ruoveden Murskemäen tuulivoimahankkeesta PIRELY/955/2022

Ruoveden Ruhalan Murskemäen tuulivoimahanketta koskevan YVA-ohjelman on laatinut Ramboll Oy 6.10.2022. Hankealue on noin 864 ha. Hanke sisältää enimmillään 5 tuulivoimalan rakentamisen. Tuulivoimaloiden korkeus on enimmillään 300 metriä. Voimaloiden teho olisi 6-10 MW. Kysymyksessä on Abo Wind Oy:n hanke.

Tuulivoima on sinällään kannatettava sähköntuotantomuoto. Tuulivoimaloiden oikea sijoittaminen on kuitenkin tärkeää. Tuulivoima soveltuu paikoille, jotka ovat linnustollisesti vähäarvoisia. Edelleen tuulivoimapuistot tulee koota pikemminkin suuriin yksiköihin paikoille, joilla haittavaikutukset ovat vähäiset. Tällöin hankkeiden mahdolliset haitalliset kokonaisvaikutukset ovat pienemmät kuin tilanteessa, jossa pieniä tuulivoima-alueita on lukuisasti hajallaan.

YVA-ohjelman mukaan (kappale 7.1. sivu 25) alustavan arvioinnin perusteella keskeiset selvitettävät vaikutukset kohdistuvat muun muassa linnustoon. Hankealue sijoittuu kansallisesti tärkeän Ruoveden itäpuolisten metsien FINIBA-alueen sisään (nro 44104). Hankealueen lähistöllä on kaksi maakunnallisesti arvokasta lintualueita (MAALI-alue). MAALI-alueet ovat Taipaleenaukea ja Lamminkylä (lähimmillään 1.2 km etäisyydellä) sekä Särkikangas-Siikaneva (7-10 km etäisyydellä). Lisäksi hankealueen kautta kulkee laulujoutsenen (DR, KV), kurjen (DR) ja merikotkan (DR) päämuuttoreitti. Nämä lajit voivat törmätä tuulivoimaloihin herkästi.

Isojen lintujen päämuuttoreitille ei lähtökohtaisesti pidä rakentaa tuulivoimaa. Lisäksi alueen lähituntumassa on perinteisesti merkittäviä muuttolinnuston lepäily- ja ruokailualueita. Tästä syystä linnustonselvitykset on tehtävä tunnollisesti ja huolellisesti sekä riittävän kattavasti. Pelkästään yhteen vuoteen painottuva selvitys ei anna näin merkittävällä lintualueella oikeaa kuvaa. On noudatettava lisäksi varovaisuusperiaatetta. Varovaisuusperiaate korostaa linnustonselvitysten kattavuuden tärkeyttä.

YVA-ohjelman mukaan linnustonselvityksiin kuuluvat: pöllöselvitys, metsäkanalintujen soidinpaikkaselvitys, pesimälinnustokartoitukset ja muuttolintuselvitys (kevät, syksy). Lintujen muuttoreitit ja kerääntymäalueet selvitetään 5 km etäisyydeltä hankealueen rajoilta. Linnustonselvityksistä voi lukea YVA-ohjelman kohdista 7.5. - 7.6. sivut 26-28.

YVA-ohjelmassa mainitut linnustonselvitykset ovat monin osin niin yleisellä tasolla mainittuja, ettei tekstin perusteella voi tehdä riittäviä päätelmiä selvitysten tekoavasta ja kattavuudesta. Pikemminkin saa mielikuvan, että linnustonselvityksiin ei ole paneuduttu kunnollisesti. Tietoja ja konkretiaa vaaditaan lisää.

YVA-ohjelman kohdassa Linnusto 13.1. sivu 43 todetaan seuraavaa:

”Vuoden 2022 aikana hankealueella on tehty linnustonselvityksiä (Ramboll). Kevätmuutonseuranassa toukokuussa 2022 hankealueella ja lähiympäristössä havaittiin mm. vihervarpusia, metsäkirvisiä ja hernekerttuja, Ruhalan pelloilla noin 250 metsähanhea, kurkia, laulujoutsenia sekä Taipaleenaukean pelloilla kapustarintoja noin 150 yksilöä sekä kurkia, töyhtöhyppiä, kiuruja ja kuovi.

Pesimälinnusto- ja pöllöselvityksissä alueella havaittiin mm. kaakkuripari ja mahdollinen huuhkajan reviiiri. Metsäkanalinnustonselvityksessä havaittiin yksi pieni teerisoidin ja yksinäinen

soidintava metso. Kuukkelista ei selvitysten yhteydessä tehty havaintoja. Selvitysten tulokset raportoidaan tarkemmin YVA-selostusvaiheessa.”

BirdLife Suomen Tiira-lintutietopalvelun havaintojen mukaan hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä on havaittu vuonna 2022 muun muassa seuraavia lajeja: kehrääjä (DR), pikkulepinkäinen (DR) ja taivaanvuohi (NT). Lisäksi vuosina 2018-2021 on havaittu muun muassa valkoselkätikka (DR, VU), hiiripöllö (DR), tuulihaukka, kanahaukka (NT) ja varpuspöllö (DR, VU, KV). Kaakkureita (DR) pesii hankealueella tietojen mukaan ilmeisesti kaksi paria. Teeriä (DR, KV) on viime vuosien aikana ilmoitettu hankealueelta 10-20 yksilön parvia.

Kunnollinen linnustoseelvitys perustuu riittävään havainnointiin. Esimerkiksi hankealue ja sen välittömät lähialueet on tutkittava kehrääjien osalta. Kehrääjien reviirit lentoreitteineen on määritettävä. Tuulivoimaloista saattaa olla olennaisia haittavaikutuksia Pirkanmaalla vähälukuiselle kehrääjälle. Kehrääjien kartoitus edellyttää sopivaan vuorokauden aikaan otollisessa säässä tehtäviä selvityksiä.

Ainakin hankealueen läheisyydessä on petolintureviireitä. Petolintuja liikkuu pesimäaikaan myös hankealueen kautta. Petolintujen lentoreitit on selvitettävä riittävän hyvin. YVA-ohjelmassa mainitaan (Kohta 13.2. sivu 45): Aiempien tietoja perusteella 2 km säteellä hankealueesta sijaitisi kalasääsken pesäpaikka. Paikka käytiin tarkistamassa, mutta pesää ei löytynyt. Metsähallituksen ja rengastusrekisterin perusteella 3 km säteellä hankealueesta ei ole muita kalasääsken pesähavaintoja. Alueella ei havaittu kevään tai kesän selvityksessä pesiviä tai saalistavia isompia tai huomionarvoisia petolintuja, eikä alueella ei ole tiedossa havaintoja, joten tarkemmalle seurannalle ei ole tarvetta.

YVA-ohjelman tiedoista ei saa kunnollista selvyyttä siitä, miten tehokkaasti esimerkiksi petolintujen pesimäaikaisten lentoreittien havainnointi on suoritettu. Alueen lähistöllä liikkuu muun muassa kalasääskiä (DR). On selvitettävä, miten kalasääsken lentoreitit kulkevat hankealueen kautta. Havainnoinin on perustuttava riittävään aikaan ja tehokkuuteen. Tuulivoimaloiden aiheuttamat mahdolliset uhat kalasääsken pesinnöille ja pesinnän jatkumiselle tulevaisuudessa hankealueen ympäristössä on arvioitava konkreettisesti.

Samoin on määritettävä hankealueella pesivien kaakkureiden lentoreitit. Tuulivoimaloiden aiheuttamat haittavaikutukset kaakkureiden pesinnän jatkumiselle alueella on selvitettävä. Pysyykö alue kaakkurien pesinnälle mahdollisena myös pitkällä aikavälillä? Pesimäaikaisten kuikkien (DR) mahdolliset lentoreitit hankealueen kautta tulee myös selvittää.

Hankealueen tuntumassa ovat Ruhalan ja Jämkipohjan peltoaukeat. Nämä peltoaukeat ovat monen lintulajin tärkeitä muutonaikaisia lepäily- ja ruokailualueita. Koska esimerkiksi kurkien ja laulujoutsenten päämuuttoreitti kulkee hankealueen kautta S-SW suunnassa, peltoaukeille kerääntyvät suuria parvia kurkia ja laulujoutsenia. Näin ollen esimerkiksi kurkien ja laulujoutsenten muuttolentoreitit on selvitettävä sekä alueella viivähtävien yksilöiden päivittäiset lentoreitit. Lisäksi alueella esiintyy muuttoaikaan suuriakin parvia hanhia ja kahlaajia. Selvityksistä pitää näkyä, miten tuulivoimalat vaikuttavat haitallisesti edellä mainittujen alueiden tulevaisuuteen lintujen tärkeinä muutonaikaisina lepäily- ja tuokailualueina. On arvioitava lisäksi, miten mahdollisesti haitallisia vaikutuksia voidaan ehkäistä.

BirdLife Suomen Tiira-lintutietopalvelun tietojen mukaan esimerkiksi 20.9.2022 Taipaleenaukean pelloilta havaittiin tunnin aikana 2 870 muuttavaa kurkea suuntaan SW. 12.10.2021 muuttavien kurkien määrä oli 3 200 muuttosuuntana S-SW. Valkoposkihanhia (DR) oli 7.10.2020 paikallisena Jämkipohjan pelloilla 1 000 yksilöä.

Virallisen ohjeistuksen mukaan linnustoselvitykset tulee tuulivoimahankkeissa tehdä seuraavasti:

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75407/SY_6_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kappale 3.

1) Maalinnuston kartoitusmenetelmän mukaiset pesimälinnustokartoitukset sekä meri- että maa-alueilla tehdään toukokuun alun ja kesäkuun lopun välisenä aikana riippuen siitä, onko alue Etelä- vai Pohjois-Suomessa. Kartoitusalueen laajuuden määrittely tulee perustua kartoitusmenetelmän tuntevan asiantuntijan arvioon.

2) Pesivän ja lepäilevän linnuston lentoaktiivisuuden havainnointia tulee tehdä pesimä-, kevät- ja syysmuuttokausina vähintään kymmenen päivän ajan siten, että edellä mainitut alueelliset ja lajikohtaiset erityispiirteet tulevat huomioiduksi. Eri-tyistä huomiota on kiinnitettävä lintujen säännöllisesti käyttämien lentoreittien ja lentokorkeuksien sekä petolintujen suosimien kaartelupaikkojen selvittämiseen.

3) Havainnointipiste tai -pisteet tulee valita niin, että niiltä käsin on havainnoitavissa koko suunniteltu tuulivoima-alue. Koska eri lajiryhmien muutot tapahtuvat ajallisesti hyvinkin eri aikoina, kattavan kokonaiskuvan saamiseksi ja eri sääolosuhteiden huomioimiseksi kevätmuuton seuranta on syytä tehdä maaliskuu-toukokuussa Etelä-Suomessa vähintään 30 päivän ajan ja Pohjois-Suomessa vähintään 20 päivän ajan. Seurantajakson pituudessa on ajallista vaihtelua, koska Etelä-Suomessa muuttokausi kestää Pohjois-Suomea pidempään. Syysmuuttoa on syytä seurata elo-marraskuussa niin ikään vähintään 30 (Etelä-Suomi) ja 20 (Pohjois-Suomi) päivän ajan.

Koska muuttavien lintujen esiintyminen vaihtelee vuosien välillä, tulee selvitystä täydentää saatavilla tiedolla aikaisempien vuosien suurimmista muuttajamääristä, jotta voidaan luotettavammin arvioida alueen kautta muuttavien lintujen määriä. Hyviä lähteitä arvion pohjaksi ovat esimerkiksi valtakunnalliset ja alueelliset havaintokatsaukset tai Tiira-lintutietopalveluun tallennettu havaintoaineisto. Selvityksissä tukee myös ottaa huomioon huonojen sääolosuhteiden vaikutus muuttavien lintujen lentoreittiin ja lentokorkeuteen. Muutto on usein vilkasta huonoissakin sääolosuhteissa muun muassa lintujen muuttovireestä johtuen.

Muuttolintujen seuranta on myös aloitettava jo helmikuussa-maaliskuussa, koska tuolloin alkaa muuttaa muun muassa kotkia ja laulujoutsenia. Syysmuutonseuranta on jatkettava riittävän myöhään, koska esimerkiksi kurkien muutto on jatkuvasti myöhentynyt. Laulujoutsenet saattavat muuttaa hyvinkin myöhään säistä johtuen.

Nykyisten YVA-ohjelmassa mainittujen linnustoselvityksiä koskevien tietojen perusteella ei voi päätellä, ovatko linnustoselvitykset tehty riittävän kattavasti ja tehokkaasti. Lisäksi käytetty lintuaineisto muista lähteistä kuin maastokäynneistä on liian rajallinen. Hankealue ja sen lähialueet ovat maakunnallisesti arvokkaita lintualueita, joten linnustoselvityksiä tulee tehdä yli yhden vuoden. Vain näin saadaan luotettava kuva linnustosta, joka voi alueella/lähialueilla vaihdella merkittävästi vuosittain ja sääoloistakin johtuen. Jos tuulivoimaloita rakennetaan, on tarpeen myös toiminnan aikaisten haitallisten vaikutusten seuranta.

Tampereella 9.11.2022

Jukka T. Helin
Puheenjohtaja
Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys
pily@pily.fi

Lyhenteet:

DR	lintudirektiivi
VU	vaarantunut laji
NT	silmälläpidettävä laji
KV	Suomen kansainvälinen vastuulaji